

การบริหารแบบระบบเปิด

ความหมาย

การบริหารแบบระบบเปิด (Open Systems Administration) เป็นทฤษฎีการบริหารองค์การที่ยึดถือทัศนระว่าองค์การได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมและขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมได้แก่ การแข่งขัน (competition) ทรัพยากร (resources) และการเมือง (politics) ล้วนมีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การ องค์การจึงไม่ใช่องค์การปิด แต่เป็นองค์การเปิดที่นำเอาสิ่งป้อนเข้า (inputs) มาสู่กระบวนการปรับเปลี่ยน (transform) เพื่อให้ได้เป็นผลลัพธ์ (outputs) ขององค์การ แล้วนำข้อมูลย้อนกลับ (feedback) มาใช้เพื่อปรับปรุงสิ่งป้อนเข้าและกระบวนการเหล่านั้น (Hoy and Miskel, 2008)

ความเป็นมา

เพราะเหตุว่าทฤษฎีการบริหารแบบการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ ละเลยความต้องการของบุคคล คิดแต่เพียงว่าคนทำงานเพื่อผลิตสิ่งของได้เสมือนเครื่องจักรทำงานอย่างมีระบบแบบแผน และละเลยความคิดว่าบุคคลย่อมรวมกลุ่มกันเป็นสังคม มีความสัมพันธ์กับสังคม ในขณะเดียวกัน ทฤษฎีการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ก็ละเลยเรื่องที่ว่าองค์การต้องมีโครงสร้างอย่างมีระบบ มีแบบแผน ทั้งสองทฤษฎีที่เป็นทฤษฎีการบริหารองค์การที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาแต่ก่อนนั้น จึงมีข้อบกพร่อง ไม่สมบูรณ์ จึงมีผู้คิดผสมทฤษฎีการ

จัดการเชิงวิทยาศาสตร์และทฤษฎีการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์เข้าด้วยกัน สร้างเป็นทฤษฎีใหม่เรียกว่า ทฤษฎีการบริหารแบบระบบเปิด (Open Systems Administration Theory) หรือบางทีเรียกว่าทฤษฎีการบริหารเชิงสังคมศาสตร์ (Social Science Administration Theory)

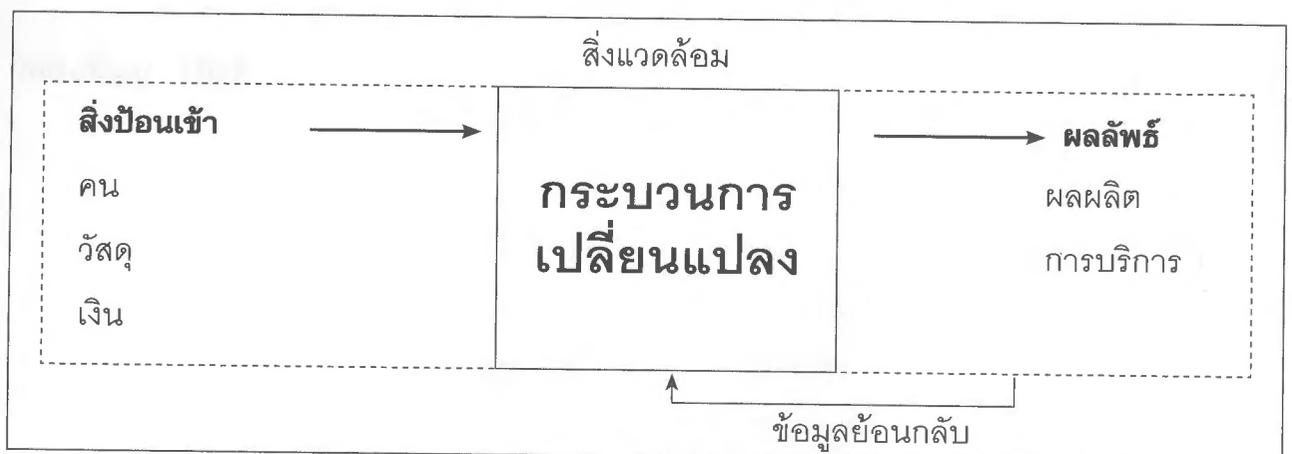
ในปี ค.ศ. 1947 แมกซ์ เวบเบอร์ (Max Weber) (Weber, 1947) เริ่มคิดว่าองค์การทั้งหลายเป็นระบบสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนมาร่วมกันทำงานย่อมมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม เซสเตอร์ ไอ บาร์นาร์ด (Chester I. Barnard) (Barnard, 1938) เป็นคนแรกที่รวมทฤษฎีการบริหารแบบการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์และทฤษฎีการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์เข้าด้วยกัน จากนั้นในปี ค.ศ. 1957 เฮอริเบิร์ต ไชมอน (Herbert Simon) (Simon, 1957) ได้ขยายความคิดของบาร์นาร์ด ออกไปอีก ในปี ค.ศ. 1960 ทาลคอตต์ พาร์สันส์ (Talcott Parsons) (Parsons, 1960) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อองค์การ และเสนอความคิดว่าองค์การเป็นระบบเปิด เป็นระบบสังคมที่ขึ้นอยู่กับและได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม (Hoy and Miskel, 2008) คณะบุคคลผู้บุกเบิกทฤษฎีนี้ได้แก่ เวบเบอร์ (Weber) บาร์นาร์ด (Barnard) ไชมอน (Simon) พาร์สันส์ (Parsons) วีคค์ (Weick) แคทซ์ (Katz) และคานัน (Kahn) ช่วงเวลาของทฤษฎีนี้ตั้งแต่ ค.ศ. 1960 ถึงปัจจุบัน

ความคิดและหลักการบริหารแบบระบบเปิด

ในการสร้างทฤษฎีการบริหารแบบระบบเปิดนี้คณะผู้สร้างได้สร้างความคิดรวบยอด (concepts) ที่สำคัญได้แก่ (1) ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ (2) อิทธิพลของกันและกัน (3) องค์การ (4) สิ่งแวดล้อม (5) วัตถุประสงค์ (6) ความต้องการ (7) เหตุผลพร้อมความพึงพอใจส่วนบุคคล โดยธรรมชาติ (8) กระชับพร้อมทั้งหละหลวม (9) มีแผนพร้อมทั้งไม่มีแผน (10) เป็นทางการเป็นแบบแผนพร้อมทั้งไม่เป็นทางการไม่เป็นแบบแผน (11) สถานการณ์ (12) สิ่งป้อนเข้า(input) (13) กระบวนการเปลี่ยนแปลง(transformation process) (14) ผลลัพธ์ (outputs) (15) ขอบเขต (boundaries) (16) การรักษาสภาพ (homeostasis) (17) การปรับตัวเพื่อเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม (entropy) (18) การถึงจุดมุ่งหมายด้วยวิธีที่ต่างกัน (equifinality) สำหรับสังพจน์ของทฤษฎีนี้มีว่า (1) องค์การมีความซับซ้อน (complex) และมีการเคลื่อนไหว(dynamic)เป็นระบบเปิดที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม (2) กิจกรรมขององค์การเป็นแบบทางการมีแบบแผนเพื่อความสำเร็จตามจุดหมายขององค์การ

(3) องค์การประกอบด้วยบุคคลที่มีความต้องการ ความสนใจ ความเชื่อ ที่ขัดแย้งกับความคาดหวังขององค์การ (4) องค์การมีลักษณะที่มีแบบแผนพร้อมทั้งไม่มีแบบแผน มีเหตุผลพร้อมทั้งละเลยเหตุผล เป็นทางการพร้อมทั้งไม่เป็นทางการ (5) องค์การย่อมรักษาสภาพหรือปรับตัวเพื่อเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม (6) การดำเนินการสู่จุดมุ่งหมายไม่มีวิธีทางเดียว แต่มีวิธีที่ต่าง ๆ กัน

ด้วยความคิดรวบยอดและสังพจน์ดังกล่าว ทำให้สร้างทฤษฎีการบริหารแบบระบบเปิดขึ้นมาได้ว่าทฤษฎีการบริหารแบบระบบเปิด มีทัศนะว่าองค์การหรือการดำเนินกิจการขององค์การหรือการบริหารองค์การได้รับอิทธิพลและมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ การแข่งขันทรัพยากร และระบบการเมือง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการกระทำกิจการขององค์การ องค์การจึงไม่ใช่องค์การปิด แต่เป็นองค์การเปิดที่นำเอาสิ่งป้อนเข้า (input) มาสู่กระบวนการปรับเปลี่ยน (transformation process) เพื่อให้ได้เป็นผลลัพธ์ (outputs) ได้แก่ ผลผลิตและการบริการ แล้วนำข้อมูลย้อนกลับ (feedback) มาใช้เพื่อปรับปรุง ดังภาพ 1.

ภาพที่ 1 ระบบเปิดพร้อมด้วยข้อมูลย้อนกลับ

หลักการของการบริหารแบบระบบเปิด (Hoy and Miskel, 2008) มีดังนี้

1. องค์กรเป็นระบบเปิดที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
2. พฤติกรรมขององค์กรหรือกิจกรรมขององค์กรเกิดจากปฏิสัมพันธ์ของโครงสร้างขององค์กรและความต้องการส่วนบุคคลของพนักงานในองค์กร
3. องค์กรบริหารกิจการโดยยึดถือเหตุผลผสมกับลักษณะตามธรรมชาติขององค์กรเช่น ความพึงพอใจส่วนบุคคล
4. องค์กรบริหารกิจการโดยยึดถือทั้งความเข้มงวด (tight) ความโอบอ้อมประนีประนอมซึ่งกันและกัน (loose) เพื่อความสำเร็จขององค์กร
5. ระบบการเมืองมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์กร
6. องค์กรมีลักษณะเป็นทั้งแบบทางการและแบบไม่เป็นทางการ
7. ไม่มีวิถีทางที่ดีที่สุดในการบริหารการจัดการใน

การกระตุ้น ในการตัดสินใจ ในการนำพา และ ในการสื่อสาร บุคลากรในองค์กร

การบริหารที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งแวดล้อม

การนำมาใช้

ในวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมได้นำการบริหารแบบระบบเปิดมาใช้ ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel, 2008) ได้อธิบายให้เห็นเป็นตัวอย่างการประยุกต์ทฤษฎีบริหารระบบเปิดมาสร้างเป็นทฤษฎีการบริหารการศึกษาแบบระบบเปิดโดยถือว่าโรงเรียนเป็นองค์กรเปิด เป็นสังคมเปิดที่มีทรัพยากรอันได้แก่ ผู้อำนวยการ ครู นักเรียน เงิน และการเมืองจากสิ่งแวดล้อมและวิชาการสาขาต่างๆ ที่โรงเรียนนำมาทำการเปลี่ยนแปลงด้วยกระบวนการทางการศึกษาอันได้แก่ วิธีสอนเพื่อให้ได้นักเรียนอันเป็นผลผลิตของโรงเรียนที่เป็นคนเก่ง คนดี และคนมีความสุข ที่เรียกว่า เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษา (educated students and graduated) (พระพรหมคุณาภรณ์, 2548)

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์

บรรณานุกรม

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2548). **สู่การศึกษาแนวพุทธ**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์สวดยจำกัด.
- Bernard , C.I. (1958). **Functions of an Executive**. Cambridge, MA : Harvard University Press.
- Hoy, W.K. and Miskel, C.G. (2008). **Educational Administration : Theory, Research and Practice**. New York : The McGraw – Hill Companies, Inc.
- Parson, T. (1960). **Structure and Process in Modern Societies**. Glencoe, Illinois : Free Press.
- Simon, H.A. (1957). **Administrative Behavior**. 2nded. New York : Macmillan.
- Weber , M. (1947). **The Theory of Social and Economic Organizations**. in T . Parsons (Ed.) A.M. Henderson and T. Parsons (Trans), New York : Free press.